

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ ഏകത്രിംശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ ഏകത്രിംശോധ്യായഃ ॥

മൈത്രേയ ഉവാച

തത ഉത്പന്നവിജ്ഞാനാ ആശ്രധോക്ഷജഭാഷിതം ।

സ്ഥരന്ത ആത്മജേ ഭാർയാം വിസൃജ്യ പ്രാവ്രജൻ ഗൃഹാത് ॥ 1 ॥

ദീക്ഷിതാ ബ്രഹ്മസത്രേണ സർവഭൂതാത്മമേധസാ ।

പ്രതീച്യാം ദിശി വേലായാം സിദ്ധോദ്ഭൂദ്യത്ര ജാജലിഃ ॥ 2 ॥

താനിർജിതപ്രാണമനോവചോദ്യശോ

ജിതാസനാൻ ശാന്തസമാനവിഗ്രഹാൻ ।

പരേമലേ ബ്രഹ്മണി യോജിതാത്മനഃ

സുരാസുരേഡ്യാ ദദ്യുശേ സ്ഥ നാരദഃ ॥ 3 ॥

തമാഗതം ത ഉത്ഥായ പ്രണിപത്യാഭിനന്ദ്യ ച ।

പൂജയിത്വാ യഥാദേശം സുഖാസീനമമാബ്രുവൻ ॥ 4 ॥

പ്രചേതസ ഉഘൂഃ

സ്വാഗതം തേ സുരർഷ്ഠിദ്യ ദിഷ്ട്വാ നോ ദർശനം ഗതഃ ।

തവ ചക്രമണം ബ്രഹ്മന്നഭയായ യഥാ രവേഃ ॥ 5 ॥

യദാദിഷ്ടം ഭഗവതാ ശിവേനാധോക്ഷജേന ച ।

തദ് ഗൃഹേഷു പ്രസക്താനാം പ്രായശഃ ക്ഷപിതം പ്രഭോ ॥ 6 ॥

തന്നഃ പ്രദ്യോതയാധ്യാത്മജ്ഞാനം തത്ത്വാർഥദർശനം |
യേനാഞ്ജസാ തരിഷ്യാമോ ദുസ്തരം ഭവസാഗരം || 7 ||

മൈത്രേയ ഉവാച
ഇതി പ്രചേതസാം പൃഷ്ടോ ഭഗവന്നാരദോ മുനിഃ |
ഭഗവത്യുത്തമശ്ലോക ആവിഷ്ടാത്മാബ്രവീന്യുപാൻ || 8 ||

നാരദ ഉവാച
തജ്ജന്മ താനി കർമാണി തദായുസ്തന്മനോ വചഃ |
നൃണാം യേനേഹ വിശ്വാത്മാ സേവ്യതേ ഹരിരീശ്വരഃ || 9 ||

കിം ജന്മഭിസ്ത്രിഭിർവേഹ
ശൗക്യസാവിത്രയാജ്ഞിക്തൈഃ |
കർമഭിർവാ ത്രയീപ്രോക്തൈഃ
പുംസോഽപി വിബുധായുഷാ || 10 ||

ശ്രുതേന തപസാ വാ കിം വചോഭിശ്ചിത്തവൃത്തിഭിഃ |
ബുദ്ധ്യാ വാ കിം നിപുണയാ ബലേനേന്ദ്രിയരാധസാ || 11 ||

കിം വാ യോഗേന സാംഖ്യേന ന്യാസസ്വാധ്യായയോരപി |
കിം വാ ശ്രേയോഭിരൻയൈശ്ച ന യത്രാത്മപ്രഭോ ഹരിഃ || 12 ||

ശ്രേയസാമപി സർവേഷാമാത്മാ ഹ്യവധിർമതഃ |
സർവേഷാമപി ഭൂതാനാം ഹരിരാത്മാസ്തഥഃ പ്രിയഃ || 13 ||

യഥാ തരോർമൂലനിഷേചനേന
ത്യുപ്യന്തി തത്സ്കന്ധഭുജോപശാഖാഃ |
പ്രാണോപഹാരാച്ച യഥേന്ദ്രിയാണാം
തഥൈവ സർവാർഹണമച്യുതേജാ || 14 ||

യഥൈവ സുർയാത്പ്രഭവന്തി വാരഃ
 പുനശ്ച തസ്മിൻ പ്രവിശന്തി കാലേ |
 ഭൂതാനി ഭൂമൗ സ്ഥിരജംഗമാനി
 തഥാ ഹരാവേവ ഗുണപ്രവാഹഃ || 15 ||

ഏതത്പദം തജ്ജഗദാത്മനഃ പരം
 സകൃദ്വിഭാതം സവിതുർയഥാ പ്രഭാ |
 യഥാസവോ ജാഗ്രതി സുപ്തശക്തയോ
 ദ്രവ്യക്രിയാജ്ഞാനഭിദാ ഭ്രമാത്യയഃ || 16 ||

യഥാ നഭസ്യഭ്രതമഃ പ്രകാശാ
 ഭവന്തി ഭൂപാ ന ഭവന്ത്യനുക്രമാത് |
 ഏവം പരേ ബ്രഹ്മണി ശക്തയസ്ത്വമു
 രജസ്തമഃസത്ത്വമിതി പ്രവാഹഃ || 17 ||

തേനൈകമാത്മാനമശേഷദേഹിനാം
 കാലം പ്രധാനം പുരുഷം പരേശം |
 സ്വതേജസാ ധ്വസ്തഗുണപ്രവാഹ -
 മാത്മൈകഭാവേന ഭജധ്വമദ്ധാ || 18 ||

ദയയാ സർവഭൂതേഷു സന്തുഷ്ടാ യേന കേന വാ |
 സർവേന്ദ്രിയോപശാന്ത്യാ ച തുഷ്യത്യാശു ജനാർദനഃ || 19 ||

അപഹതസകലൈഷണാമലാത്മ -
 ന്യവിരതമേധിതഭാവനോപഹൂതഃ |
 നിജജനവശഗത്വമാത്മനോദ്യ -
 ന സരതി ചരിദ്രവദക്ഷരഃ സതാം ഹി || 20 ||

ന ഭജതി കുമനീഷിണാം സ ഇജ്യാം
 ഹരിരധനാത്മധനപ്രിയോ രസജ്ഞഃ |

ശ്രുതധനകുലകർമ്മണാം മദൈർഭയേ

വിദധതി പാപമകിഞ്ചനേഷു സത്സു || 21 ||

ശ്രിയമനുചരതീം തദർഥിനശ്ച

ദ്വിപദപതീൻ വിബുധാംശ്ച യത്സ്യപൂർണ്ണഃ |

ന ഭജതി നിജഭൃത്യവർഗതന്ത്രഃ

കഥമമുദ്വിസൃജേത്പുമാൻ കൃതജ്ഞഃ || 22 ||

മൈത്രേയ ഉവാച

ഇതി പ്രചേതസോ രാജന്നന്യാശ്ച ഭഗവത്കഥാഃ |

ശ്രാവയിത്യാ ബ്രഹ്മലോകം യയൗ സ്വായംഭുവോ മുനിഃ || 23 ||

തേപി തൻമുഖനിർയാതം യശോ ലോകമലാപഹം |

ഹരേർനിശമ്യ തത്പാദം ധ്യായന്തസ്തദ്ഗതിം യയുഃ || 24 ||

ഏതത്തേദിഹിതം ക്ഷത്തർയൻമാം ത്വം പരിപൃഷ്ടവാൻ |

പ്രചേതസാം നാരദസ്യ സംവാദം ഹരികീർത്തനം || 25 ||

ശ്രീശുക ഉവാച

യ ഏഷ ഉത്താനപദോ മാനവസ്യാനുവർണിതഃ |

വംശഃ പ്രിയവ്രതസ്യാപി നിബോധ നൃപസത്തമ || 26 ||

യോ നാരദാദാത്മവിദ്യാമധിഗമ്യ പുനർമഹീം |

ഭുക്ത്വാ വിഭജ്യ പുത്രേഭ്യ ഐശ്വരം സമഗാത്പദം || 27 ||

ഇമാം തു കൗഷാരവിണോപവർണിതാം

ക്ഷത്താ നിശമ്യാജിതവാദസത്കഥാം |

പ്രവൃദ്ധഭാവോഽശ്രുകലാകുലോ മൂനേ -

ർദധാര മുർധ്നാ ചരണം ഹൃദാ ഹരേഃ || 28 ||

വിദുര ഉവാച

സോഽയമദ്യ മഹായോഗിൻ ഭവതാ കരുണാത്മനാ |

ദർശിതസ്തമസഃ പാരോ യത്രാകിഞ്ചനഗോ ഹരിഃ || 29 ||

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇത്യാനമ്യ തമാമന്തര്യ വിദുരോ ഗജസാഹവ്യം |

സ്വാനാം ദിദ്യക്ഷുഃ പ്രയയൗ ജ്ഞാതീനാം നിർവൃതാശയഃ || 30 ||

ഏതദ്യഃ ശൃണുയാദ്രാജൻ രാജ്ഞാം ഹർയർപിതാത്മനാം |

ആയുർധനം യശഃ സ്വസ്തി ഗതിമൈശ്വര്യമാപ്നുയാത് || 31 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ

വൈയാസികൃാമഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ചതുർഥസ്കന്ധേ പ്രചേത ഉപാഖ്യാനം നാമ ഏകത്രിംശോധ്യായഃ ||